

Základy psychologie - denní studium, 2017

Pojmy, teorie, osobnosti – vše, co se může objevit v závěrečném testu

Test bude zaměřen na porozumění níže uvedených pojmů a teorií; např.:

- Krátkodobá paměť – stručně ji charakterizujte a uveďte, jak ji lze zkoumat a kdo ji zkoumal.
- Psychoanalýza – uveďte zakladatele, základní pojmy a základní myšlenky.
- Co jsou to pareidolie, jak je lze užívat v psychologické diagnostice?
- Co je to koučink? Jak se liší koučink od psychoterapie?
- Co je to kognitivní interview – v čem spočívá a k čemu slouží?
- Vysvětlete, jak funguje priming a uveďte nějaký příklad.
- Čemu v pomáhajících profesích říkáme projekce?
- Co je to etologie?
- Technika volných asociací: Proč/k čemu se v psychologii používá?

Základní literatura:

„Povinná“

Atkinson, R. L., Atkinson, R. C., Smith, E. E., Bem, D. J., & Noen-Hoeksema, S. (2012). *Psychologie*. Praha: Portál.

Možné doplnit:

Eysenck, M. W., & Keane, M. T. (2008). *Kognitivní psychologie*. Praha: Academia.

Plháková, A. (2003). *Učebnice obecné psychologie*.

e-kurz Kognitivní psychologie:

http://is.muni.cz/el/1441/podzim2014/SV4BP_ZPs1/um/51926338/

- další internetové zdroje jsou uvedené u jednotlivých témat

I. Asociace

Psychoanalýza - Sigmund Freud, asociační experiment, volné asociace, chybné úkony (parapraxe), nevědomí

ii) Asocianismus – David Hume; asociační zákony (styčnosti v prostoru, v čase, příčiny-následku, podobnosti – příklady)

II. Úvod do psychologie

i) Co je psychologie, kde potkáme psychologii - psychologie odborná/vědecká a psychologie laická; psychologie práce (organizace a řízení), klinická psychologie, poradenská psychologie, školní psychologie, psychoterapie, koučink

ii) Vztah psychologie k jiným oborům - etologie, etnologie, neurologie, matematika, psychiatrie, filozofie

iii) Psychologie jako pomáhající profese; sebepoznání; projekce – obecný princip; projekce nevědomých obsahů (S. Freud); projekce stínu (C. G. Jung)

II. Základní psychologické směry a jejich historický vývoj

i) Psychoanalýza - Sigmund Freud, asociační experiment, volné asociace, projekce, chybné úkony, nevědomí

ii) Asocianismus – David Hume; asociační zákony (styčnosti v prostoru, v čase, příčiny-následku, podobnosti)

iii) Jungovská (analytická) psychologie – kolektivní nevědomí, archetypy, projekce stínu

iv) Kognitivní psychologie - kognitivní obrat a jeho historické zdroje; procesy vzestupné (datově řízené) a sestupné (pojmově řízené), informační paradigma, počítačová metafora,

architektura kognitivního systému; významní předchůdci a postavy kognitivní psychologie (Noam Chomsky, Alan Turing)

v) Gestalt psychologie (tvarová psychologie) – vztah celek-část, gestalt zákony – figury/pozadí, dobrého tvaru (pregnantnosti) – uzavření, blízkosti; Kurt Koffka, Max Wertheimer

III. Kognitivní psychologie jako experimentální věda

- Jak ovlivnit/manipulovat lidské chování? Priming, primingový experiment,

Literatura: Plháková – 157-158

video na Youtube „Psychological priming“:

<http://www.youtube.com/watch?v=HRAKt0GakJM>

experimentální demonstrace primingu:

<http://www.brainbugs.org/Demos/flowplayer/example/priming.html>

IV. Vnímání

i) Vnímání a čítí

ii) Anatomie a fyziologie zrakového vnímání - sítnice, obraz na sítnici a jeho vlastnosti, zraková dráha, zraková kůra

iii) Iluze, klamy, pareidolie, Rorschachův test, projektivní testy

iv) Náповědi zrakového vnímání – lineární perspektiva stínování, interpozice (překryv), a další

v) Význam pohybu při zrakovém vnímání

vi) Okohybné svaly, sakadické pohyby, fixace; eye-tracking

vii) Vnímání barev- tyčinky, čípky

viii) Konstruktivistické výklady vnímání, role sestupných kognitivních procesů při nich

ix) Přímé výklady vnímání, role vzestupných kognitivních procesů při nich

V. Paměť

i) Základní druhy paměti - explicitní, implicitní, sémantická, epizodická, autobiografická,

ii) Teorie paměťových skladů – sensorická/ultrakrátkodobá (echoická, ikonická), krátkodobá, dlouhodobá paměť; výzkum kapacity krátkodobé paměti (George Miller)

iii) Pracovní paměť, fonologická smyčka, vizuálně-prostorový náčrtník

iv) Zapomínání - vytěsnění, amnézie (retrográdní, anterográdní); křivka zapomínání

(Hermann Ebbinghaus); paměť a demence; paměť a posttraumatická stresová porucha (PTSD)

v) Jak zvýšit spolehlivost vzpomínání? - problematika očitého svědectví, kognitivní interview

vi) Autobiografická paměť, zábleskové vzpomínky (flashbulb)

vii) Generační paměť – způsoby ne/vzpomínání na generačně traumatické události a vyrovnávání se s nimi

VI. Učení

Druhy učení:

i) Vtiskávání (imprinting, Konrad Lorenz)

ii) Klasické podmiňování - primární (nepodmíněný) a sekundární (podmíněný) podnět/reakce, Ivan P. Pavlov

iii) Operantní (instrumentální) podmiňování, rozdíl operantního a klasického podmiňování

VII. Myšlení a řešení problémů

i) Myšlení a imaginace (analogové myšlení), myšlení jazykové (propoziční)

- ii) Kognitivní styly (verbálně analytický styl vs. vizuálně analogový styl; závislost vs. nezávislost na poli – Herman Witkin)
- iii) Indukce, dedukce – jejich vlastnosti a příklady
- iv) Usuzování v každodenním životě, stereotypy, předsudky
- v) Usuzování v každodenním životě, stereotypy, předsudky
- vi) Heuristiky; chyby v každodenním usuzování; base-rate fallacy; A. Tversky, D. Kahneman

VIII. Intelligence

intelligence v užším slova smyslu vs. sociální intelligence; emoční intelligence; verbální a neverbální intelligence

testování intelligence; kulturně-férové testy intelligence (culture-fair)